



STORTINGET

Innst. 299 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:263 S (2025–2026)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om et langsiktig løft for bemanningen i norske barnehager

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide ordningen for sletting av studielån for grunnskolelærere for trinn 1–7 til også å gjelde for nyutdannede barnehagelærere.
2. Stortinget ber regjeringen iverksette en opptrappingsplan for å sikre en forutsigbar og langsiktig styrking av grunnbemanningen i norske barnehager.
3. Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere karriereveier og mulighet til spesialisering innad i barnehagesektoren, som en barnehagelærerspesialistordning.
4. Stortinget ber regjeringen iverksette en ny handlingsplan for å øke andelen menn i barnehagen.
5. Stortinget ber regjeringen sørge for at finansieringen av IA-bransjeprogram for barnehager blir styrket, slik at flere barnehager kan delta i program for å redusere sykefraværet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Representantforslaget berører både forsknings- og høyere utdanningsministerens og kunnskapsministerens ansvarsområder. Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun svarer på vegne av dem begge i brev av 27. april 2026. Uttalelsen følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til å gi skriftlige høringsinnspill i saken. De skriftlige innspillene og sakens øvrige dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Julia Eikeland, Vebjørn Gorseth og Sander Delp Horn, fra Fremskrittspartiet, Line Marlene Haugen, Lill Harriet Sandaune, Joakim Myklebost Tangen og Simen Velle, fra Høyre, Monica Molvær og Ola Svenneby, fra Sosialistisk Venstreparti, Sunniva Holmås Eidsvoll, fra Senterpartiet, Erling Sande, fra Rødt, Hege Bae Nyholt, fra Kristelig Folkeparti, Joel Ystebø, og fra Venstre, fungerende leder Guri Melby, viser til representantforslaget.

Komiteen deler forslagsstillernes mål om at barnehagen skal være et godt sted å være for barna, og en attraktiv arbeidsplass for de ansatte. Nok folk på jobb og god kompetanse er helt grunnleggende for å kunne ivareta barnas behov for trygghet, omsorg, lek og utvikling.

Komiteen er opptatt av å sikre en bedre og mer stabil bemanning i barnehagene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at i statsbudsjettet for 2025 ble 800 mill. kroner av veksten i kommunenes frie inntekter begrunnet med behovet for økt bemanning i barnehage, og midlene er videreført i 2026.

Flertallet viser videre til at det i statsbudsjettet for 2026 ble bevilget 800 mill. kroner i øremerket tilskudd til toppet bemanning i barnehagene og tilskuddsordningen til økt pedagogtetthet og grunnbemanning i levekårsutsatte områder videreføres med 216,6 mill. kroner i 2026. Flertallet forventer at de økte midlene vil komme ansatte og barn til barnehagen til gode. Samtidig viser flertallet til at det vil være behov for ytterligere styrking av bemanningen i barnehagene i fremtiden.

Et annet flertall, komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Venstre, viser til at ansatte i barnehagene stort sett trives, men mange oppgir at de opplever stress i arbeidshverdagen og at de er lite verdsatt av samfunnet (TALIS 2025). Barnehagesektoren har vært i stor endring, og det har hatt innvirkning på hverdagen i barnehagen. Sektoren er preget av høyt sykefravær og stor turnover, og søkning til barnehagelærerutdanningen har gått ned.

Dette flertallet vil fremheve at disse partiene tar bemanningsutfordringene og sykefraværet i barnehagen på det største alvor. Nok ansatte på jobb er avgjørende for å gi barn et trygt og pedagogisk tilbud. Det er også viktig for at barnehagen er et givende sted å jobbe for de ansatte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre mener det er svært viktig å sette fokuset på tiltak som kan bedre situasjonen for de ansatte og lederne på jobb i norske barnehager.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til regjeringens arbeid for å samle alle de store aktørene på barnehagefeltet til felles innsats for å lage konkrete tiltak som skal gjøre barnehagen til en bedre og mer attraktiv arbeidsplass, og bidra til et barnehagetilbud av høy kvalitet. Sentralt i arbeidet er tilstrekkelig og kvalifisert bemanning, god ledelse og organisering. Det er viktig å bruke partssamarbeidet aktivt for å redusere sykefravær og sikre rammer for god drift.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Venstre, viser til at barnehagen for de fleste barn er det første store fellesskapet utenfor familien, og at nesten alle barn mellom ett og fem år tilbringer en betydelig del av hverdagen sin der. Et godt barnehagetilbud, med tilstrekkelig bemanning og faglig kompetanse, er den beste starten på livet samfunnet kan gi barna våre. Det er også en av de mest treffsikre investeringene som finnes i tidlig innsats: Gode barnehager bidrar til språkutvikling, sosial mestring og forebygging av utenforskap senere i livet.

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, vil understreke betydningen av å bevare et mangfold av både offentlige og private barnehager. Et mangfold av tilbud gir familier større valgfrihet, samtidig som det kan bidra til å rekruttere og beholde ansatte med ulik kompetanse og interesseområder. Ulike barnehageprofiler og faglige satsinger er positivt. Tydeligere faglige utviklingsmuligheter kan bidra til å gjøre barnehagen mer attraktiv som arbeidsplass og til å beholde kompetanse i sektoren over tid.

Dette flertallet vil samtidig understreke betydningen av at regjeringen følger opp barnehageforliket i Stortinget, slik at private barnehager sikres forutsigbare rammer, likebehandling og et bærekraftig driftsgrunnlag, herunder dekning av pensjonskostnader for de ansatte.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at forslagene tar utgangspunkt i utfordringer knyttet til bemanning, rekruttering og sykefravær i barnehagesektoren. Disse medlemmer mener samtidig at flere av tiltakene reiser spørsmål om gjennomførbarhet, prioritering og tilgang på kvalifisert arbeidskraft. Disse medlemmer vil understreke at den demografiske utviklingen vil gjøre konkurransen om arbeidskraften enda sterkere i årene fremover, særlig i distriktene. Dette må tas med i vurderingen av nye tiltak og opptrappingsplaner og omstilling i offentlig sektor for å møte disse utfordringene.

Disse medlemmer viser til at Høyre tidligere har prioritert ordninger som gir lærere og ansatte tydeligere faglige utviklingsmuligheter og større mulighet til spesialisering.

Disse medlemmer viser til at flere av forslagene også berører områder hvor det allerede er igangsatt tiltak og strategier. Disse medlemmer mener derfor det er viktig å vurdere effekten av eksisterende virkemidler før nye ordninger innføres, slik at innsatsen blir mer målrettet og gir best mulig effekt.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre mener at norske

barnehager nå står foran en bemannings- og rekrutteringsutfordring som krever et tydelig politisk løft. Mer enn 70 000 mennesker har gjennomført barnehagelærerutdanning, men under halvparten arbeider i dag i barnehagen. Samtidig faller søkertallene til utdanningen. Uten kursjustering vil dette over tid svekke kvaliteten i sektoren og gjøre det vanskeligere å innfri pedagognormen, særlig i kommuner som allerede sliter med å rekruttere. Disse medlemmer mener at det trengs både kortsiktige og langsiktige tiltak for å snu utviklingen, og at staten må ta et tydeligere ansvar for at barnehagen forblir en attraktiv framtidsplass.

Sletting av studielån

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre viser til at regjeringen har satt ned et utvalg som skal utrede fremtidens studiestøtte, og se på hvordan ordningene for studielån og stipend bør være i fremtiden.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at utvalget som utreder framtidens studiestøtte, vurderer om gjeldsslette for barnehagelærere kan bidra til bedre rekruttering til barnehagelæreryrket.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Venstre understreker at søkertallene til barnehagelærerutdanningen viser at det er nødvendig med styrket rekruttering: Årets søkertall i forbindelse med Samordna opptak viser at søkertallene til barnehagelærerutdanningen kan se ut til å ha stabilisert seg på et svært lavt nivå. Fra 2024 til 2025 falt søkertallene med 15 pst., etter seks år med nedgang i søkertallene. Tallene forventes av at 40 pst. av de tildelte studieplassene høsten 2025 sto tomme.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at ordningen for studiegjeldsslette for grunnskolelærere på trinn 1–7 har vært et målrettet rekrutteringstiltak, og det er ingen god grunn til at nyutdannede barnehagelærere skal stilles dårligere når barnehagesektoren har et minst like akutt rekrutteringsbehov. En slik utvidelse vil være et konkret signal til studenter som vurderer barnehagelærerutdanning, og til nyutdannede som velger mellom barnehagen og andre yrkesveier.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide ordningen for sletting av studielån for grunnskolelærere for trinn 1–7 til også å gjelde for nyutdannede barnehagelærere.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett der partiet har foreslått å innføre ordning for sletting av studiegjeld for barnehagelærere. Dette medlem mener en slik ordning er viktig å innføre for å rekruttere flere til utdanningen og jobb i barnehagen. Sosialistisk Venstreparti kommer til å følge dette videre opp i behandlingen av statsbudsjett i Stortinget.

Styrking av grunnbemanningen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Venstre, understreker at forsvarlig bemanning er avgjørende for barnehagekvalitet, barns rettigheter og ansattes arbeidsmiljø.

Flertallet viser til at barnehagesektorens organisasjoner har ropt om bemanningskrise i årevis og at det har vokst frem flere grasrotinitiativ fra ansatte og foreldre som varsler om en bemanningskrise.

Flertallet påpeker at når bemanningen i barnehagene er for lav, har dette en rekke selvforsterkende effekter. Et kontinuerlig høyt arbeidspress fører for mange ansatte til stress og dårlig samvittighet overfor barn og kolleger. Over tid blir dette en uholdbar arbeidssituasjon. Sykefraværet i barnehagen er blant det aller høyeste i alle bransjer og nesten dobbelt så høyt som andre næringer ifølge statistikk fra SSB publisert i september 2025. Undersøkelser peker på høy fysisk og psykisk slitasje der emosjonelt stress, fysisk belastning og støy er utslagsgivende.

Flertallet viser til at det er sammenheng mellom arbeidsforholdene i sektoren og rekruttering. Det utføres omtrent 75 000 årsverk i barnehage-Norge og samfunnet er avhengig av at folk ønsker å jobbe der. Velferdsforskningsinstituttet NOVA på OsloMet har i sin forskning vist at under halvparten av alle barnehageutdannede jobber i barnehagene. I rapporten Barnehagelærere – Yrkesgruppen som igjen begynte å slutte, viser Velferdsforskningsinstituttet at det er en dramatisk nedgang i andel nyutdannede barnehagelærere som samme høst jobbet i barnehage fra 80 pst. i 2010 til 45 pst. i 2023.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre viser til at de største arbeidstakerorganisasjonene på barnehagefeltet, både Utdanningsforbundet og Fagforbundet, har påpekt at en ensidig satsing på å øke andelen pedagoger uten å øke det totale antallet ansatte i barnehagesektoren samlet sett vil føre til mindre tid med barna. Disse medlemmer viser til Utdanningsforbundets høringsinnspill til behandlingen av Dokument 8:23 (2023–2024) om bemanning:

«For å kunne utvikle den barnehagen barn har rett på og behov for, må kompetansesammensetningen i sektoren endres samtidig som grunnbemanningen økes. Dette betyr at barnehagene må tilføres flere ansatte i form av barnehagelærere og fagarbeidere.»

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme med flere tiltak for å styrke bemanningen i barnehagesektoren.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt vil understreke at budsjettpartnerne fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har bevilget 800 mill. kroner i 2026 til en egen ordning for toppet bemanning i barnehagene. Denne ordningen gjør det mulig å lage nye måter å jobbe på med bedre oppgavefordeling og mer tid for personalet til å være sammen med barna. Disse medlemmer har tro på at ordningen vil kunne dempe stress i arbeidshverdagen, og gjøre det mulig for flere ansatte å stå lenger i jobb.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre understreker viktigheten av at det må være en ordning som sikrer at det øremerkede tilskuddet til toppet bemanning og tilskuddsordningen til økt pedagogtett og levekårsutsatte områder, må være like tilgjengelig og søkbart for både offentlige og private barnehager.

Disse medlemmer peker videre på at høy kvalitet, faglig handlingsrom, god ledelse og stabile arbeidsmiljøer er sentrale faktorer for rekruttering og for å beholde ansatte over tid.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre mener det er viktig med en bemanningsnorm i barnehagene, men at den mange steder ikke praktiseres etter intensjonen. For det første er det mange eksempler på at det benyttes en maksimumsgrense heller enn en minimumsgrense for forsvarlig bemanning, altså et tak heller enn et gulv. For det andre oppfylles normen i mange barnehager bare deler av dagen. Disse medlemmer viser til en undersøkelse fra Utdanningsforbundet som avdekker at i Akershus oppfylles normen bare 20 pst. av åpningstida. Utdanningsforbundet i Akershus har vist at bemanningsnormen bare blir oppfylt i 20 pst. av åpningstida i de barnehagene de har undersøkt, jf. artikkel 25. mars 2025: Akershus: Kartlegging av bemanning i barnehagen (utdanningsforbundet.no). Ifølge Utdanningsdirektoratets egne tall er bare 3 pst. av barnehagene fullt bemannet over sju timer om dagen, og nesten en tredjedel er ikke fullt bemannet i mer enn tre timer om dagen.

Disse medlemmer vil også fremheve at normen slik den er utformet i dag, ikke tar høyde for at særlig pedagoger og pedagogiske ledere har mange pålagte oppgaver som innebærer å ikke være på avdelingen, blant annet dokumentasjon, rapportering og administrasjon, foreldredialog, koordineringsmøter med barnevern og PP-tjeneste. Dagens bemanningsnorm tar ikke hensyn til at dette er nødvendige oppgaver, samtidig som dette er tid de ansatte nødvendigvis ikke kan tilbringe sammen med barna. Det setter mange pedagoger i et uholdbart dilemma: Enten er de ikke til stede for barna på et gitt tidspunkt og bidrar slik til å øke arbeidsbelastninga for kolleger, eller så svekkes kvaliteten på tilbudet til barna på sikt på grunn av manglende planlegging og administrativ oppfølging. En undersøkelse fra Utdanningsforbundet viser at én av fire pedagoger sjelden eller aldri får benyttet de fire timene som er satt av til pedagogisk planlegging i uka, og at dette i all hovedsak skyldes at bemanningen er slik at de anser det som uforsvarlig å gå fra barna, jf. Rapport 3/2023 Når plantid bare er en plan – rapport fra medlemsundersøkelse om arbeidstid i barnehage (utdanningsforbundet.no).

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre har foreslått å styrke kommunesektoren betydelig i sitt alternative statsbudsjett, noe som ville gitt kommunene større handlingsrom til å prioritere blant annet bemanning i barnehagene enn det regjeringen har gjort. Disse medlemmer vil samtidig understreke at økt bemanning alene ikke er nok for å styrke kvaliteten i barnehagen. Det forutsetter også satsing på kompetanse, faglig utvikling og god ledelse.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen i statsbudsjettet for 2026 har bevilget midler til toppet bemanning og videreført tilskudd til økt pedagogtett i levekårsutsatte områder. Dette er positivt, men løser ikke det grunnleggende problemet. Bemanningen i barnehagene må styrkes på en måte som er forutsigbar over tid, slik at kommuner og barnehageeiere kan planlegge rekruttering og kompetansebygging i et lengre perspektiv enn ett budsjettår av gangen. Disse medlemmer mener derfor at det bør utarbeides en konkret opptrappingsplan med klare etapper og finansiering, etter modell av andre opptrappingsplaner Stortinget har sluttet seg til på områder hvor langsiktighet har vært avgjørende.

Disse medlemmer viser også til Utdanningsforbundets modell for å sikre både flere barnehagelærere og flere ansatte til stede med barna som et relevant innspill.

Videre vil disse medlemmer i særdeleshet trekke fram høringsinnspillet fra Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, hvor de skriver:

«For barn med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom er tidlig innsats i barnehagen avgjørende.

En studie fra FAFO om forsøk med ekstra faglig bemanning i utvalgte barnehager beskriver hvordan økt faglig bemanning gir barnehagene bedre forutsetninger for å ivareta hvert enkelt barn. Forsøksbarnehagene rapporterer at de har rekruttert ønsket faglig kompetanse tilpasset sitt behov, er mindre sårbare for uventet fravær og har fått mer ro i barnegruppene. De trekker særlig frem at økt faglig bemanning gir større handlingsrom til å komme tidligere inn og jobbe tettere med barn som omtales som «gråsonerbarn» – barn uten spesialpedagogiske vedtak, men med utfordringer som krever ekstra oppmerksomhet. Barnehagene vurderer også at foreldresamarbeidet er blitt bedre.

FFO vil understreke at mange barn med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom nettopp befinner seg i denne gråsonen over tid, og at manglende kapasitet i barnehagen kan føre til at behov ikke fanges opp tidlig nok. Økt faglig bemanning er derfor et sentralt virkemiddel både for tidlig innsats og at gode tiltak etableres, og i disse og andre tilfeller kan man forebygge og redusere behovet for mer omfattende tiltak senere.»

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for å sikre en forutsigbar og langsiktig styrking av grunnbemanningen i norske barnehager.»

Karriereveier og kompetanse

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Venstre, viser til at Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) er et viktig tiltak for å øke kompetansen til de som allerede jobber i barnehagene. Statsråden sa i februar i sin redegjørelse om status for regjeringens barnehagepolitikk og arbeidet med styring og finansiering av barnehage-sektoren at i «2022 finansierte vi om lag 100 årlige ABLU-plasser, men fra høsten er antallet økt til 490 plasser. Det er nesten en femdobling». ABLU er sammen med Fagbrev på jobb en ordning for voksne som allerede har et ansettelsesforhold og som ønsker å formalisere og øke sin kompetanse. Dette er viktige tiltak som øker tilhørighet og tilknytning til arbeidsplass og fagfelt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre er overbevist om at en sektor med flere ulike karriereveier er en mer attraktiv sektor for ansatte å bli i på sikt. Den som ønsker faglig utvikling eller høyere lønn, har i dag i praksis få andre alternativer enn å forlate barnehagen. Det å gi dyktige fagfolk mulighet til å fordype seg innenfor områder som språkutvikling, spesialpedagogikk eller barn med særli-

ge behov, vil heve kvaliteten i sektoren og samtidig gjøre yrket mer attraktivt over tid.

Disse medlemmer mener at det bør legges til rette for fleksible og behovsstyrte karriereveier. For å styrke rekruttering, sikre kompetanseutvikling og legge bedre til rette for å beholde kvalifiserte ansatte over tid er det nødvendig å åpne for flere og mer differensierte karriereveier innen sektoren.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere karriereveier og muligheter til spesialisering innad i barnehagesektoren.»

Komiteens medlem fra Venstre viser også til høringsinnspillet fra Utdanningsforbundet hvor de argumenterer for at det bør være flere barnehagelærere med masterutdanning i norske barnehager. Dette må også medføre at barnehagelærere får større grad av profesjonelt handlingsrom.

Videre skriver Utdanningsforbundet i sitt høringsinnspill:

«På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet har NTNU Samfunnsforskning laget en rapport som viser at barnehagelærerrollen har blitt mer kompleks og krevende. Dette henger sammen med nye krav som har kommet i tillegg. Dermed øker arbeidsbelastningen, og også muligheten for å oppleve at man gjør en god jobb. Dette fører til emosjonelt stress, og kan avleses i sykefraværstatistikken fra NAV. Både SINTEF og Frischsenteret har gjort forskning som viser at barnehagelæreres arbeidssituasjon medfører betydelige relasjonelle belastninger og helseutfordringer.

Siden 2021 har det vært en stor endring i hoveddiagnosene som ligger til grunn for det legemeldte fraværet i sektoren. Andelen fraværsdager grunnet muskel- og skjelettlidelser har sunket, mens andelen grunnet psykiske lidelser har steget.

Dette henger tydelig sammen med den ansattes ansvar, og vi ser at andelen fraværsdager grunnet psykiske lidelser er høyest for styrerne, dernest barnehagelærerne og lavest for assistentene. Både for styrere og barnehagelærere er psykiske lidelser nå hoveddiagnosen for deres sykefravær.»

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det blir flere barnehagelærere med mastergrad i norske barnehager.»

Andelen menn i barnehagene

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at ambisjonen om å rekruttere flere menn til barnehagesektoren er viktig. Samtidig mener disse medlemmer det fremstår mer treffsikkert å bygge videre på tiltak og initiativ som allerede virker, fremfor å etablere nye handlingsplaner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at andelen menn i norske barnehager fortsatt er lav, og at utviklingen har stått i ro over lengre tid. Barn har behov for å møte voksne av begge kjønn i hverdagen sin, og barnehagen som arbeidsplass tjener på et bredere mangfold blant de ansatte. Tidligere handlingsplaner har gitt visse resultater, men har ikke vært tilstrekkelige til å gi varig endring. Dette medlem mener det er på tide for en ny og oppdatert handlingsplan, basert på erfaringer fra hva som faktisk har virket og ikke virket, med konkrete tiltak rettet mot rekruttering, utdanning og arbeidsmiljø.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en ny handlingsplan for å øke andelen menn i barnehagen.»

Tiltak mot sykefravær

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at private barnehager over tid kan dokumentere et gjennomgående lavere sykefravær enn det som er tilfelle i offentlige barnehager. Dette tilsier at utfordringen med høyt sykefravær ikke ensidig kan møtes med økte bevilgninger til nye programmer og tiltak.

Disse medlemmer mener det i stedet bør rettes større oppmerksomhet mot å analysere og lære av praksisene i barnehager som allerede lykkes med å holde sykefraværet lavt. Erfaringer knyttet til ledelse, organisering av arbeidshverdagen, fleksibilitet og nærværarbeid bør systematisk vurderes og deles på tvers av sektoren. Effektiv reduksjon av sykefravær forutsetter kunnskapsbaserte tiltak og erfaringslæring, fremfor økt ressursbruk uten klare forventninger til resultat.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at sykefraværet i barnehagesektoren er høyt, og at IA-bransjeprogrammet for barnehager har vist at systematisk arbeid med arbeidsmiljø og forebygging gir resultater. Programmet har imidlertid begrenset kapasitet, og mange barnehager som ønsker å delta, står i dag utenfor. En styrket finansiering vil gjøre det mulig for flere barnehager å ta del i ordningen, og dermed bidra både til lavere sykefravær, bedre arbeidsmiljø og mer stabil bemanning for barna.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at finansieringen av IA-bransjeprogram for barnehager blir styrket, slik at flere barnehager kan delta i program for å redusere sykefraværet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere karriereveier og muligheter til spesialisering innad i barnehagesektoren.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for at utvalget som utreder framtidens studiestøtte, vurderer om gjeldsslette for barnehagelærere kan bidra til bedre rekruttering til barnehagelæreryrket.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme med flere tiltak for å styrke bemanningen i barnehagesektoren.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for å sikre en forutsigbar og langsiktig styrking av grunnbemanningen i norske barnehager.

Forslag fra Venstre:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide ordningen for sletting av studielån for grunnskolelærere for trinn 1–7 til også å gjelde for nyutdannede barnehagelærere.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det blir flere barnehagelærere med mastergrad i norske barnehager.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen iverksette en ny handlingsplan for å øke andelen menn i barnehagen.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen sørge for at finansieringen av IA-bransjeprogram for barnehager blir styrket, slik at flere barnehager kan delta i program for å redusere sykefraværet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:263 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om et langsiktig løft for bemanningen i norske barnehager – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 19. mai 2026

Guri Melby

fung. leder

Sunniva Holmås Eidsvoll

ordfører



DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref
2026/5516

Vår ref
26/1902-

Dato
27. april 2026

Representantforslag 263 S (2025–2026) om et langsiktig løft for bemanningen i norske barnehager

Jeg viser til brev av 10. april fra Utdannings- og forskningskomiteen hvor komiteen ber om uttalelse til representantforslag 263 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om et langsiktig løft for bemanningen i norske barnehager. Forslaget berører både forsknings- og høyere utdanningsministerens og kunnskapsministerens ansvarsområder. Det er jeg som svarer på vegne av oss begge.

Jeg kommenterer forslaget fem punkter:

1. *Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide ordningen for sletting av studielån for grunnskolelærere for trinn 1–7 til også å gjelde for nyutdannede barnehagelærere.*

Kostnaden av en ny gjeldssletteordning for barnehagelærere vil avhenge av valgt innretning og tidspunkt for innføring. Dersom en slik ordning i størst mulig grad speiler den eksisterende ordningen for kvalifiserte lærere, med vilkår om fullført utdanning på normert tid, tre år arbeid i sektoren etter endt utdanning, der sletting gis som en engangshendelse på 106 000 kroner, er det tidligere blitt anslått en varig kostnad på om lag 140 mill. kroner i året. I beregningen er det lagt grunn et anslag på at 1 550 personer fullfører barnehagestudiet på normert tid og videre at rundt 1 300 av disse er kvalifisert og søker om å få slettet utdanningsgjeld. Antallet kvalifiserte søkere vil variere fra år til år og vil påvirke kostnaden ved ordningen. Innføringstidspunkt, som avhenger av hvorvidt ordningen skal gjelde for de som alt har fullført utdanningen, eller kun for nye studenter, vil også kunne påvirke drifts- og utviklingskostnader som vil komme i tillegg til kostnadene av slettingen.

Regjeringen med budsjettpartnere har siden 2021 gjennomført kraftige grep for å gjøre det mer attraktivt å ta – og fullføre – utdanning. Basislånet i Lånecassen er i perioden styrket med 44 000 kroner fra kommende studieår, og barnestipendiet har blitt styrket i flere omganger, senest i statsbudsjettet for 2026 med 10 pst. for første barn.

I dag gis gjeldsslette til fullført lærerutdanning/lærerspesialisering. Regjeringen har oppnevnt et utvalg som i 2027 skal levere en NOU om studiestøtten, herunder en vurdering av om og i så fall hvordan studiestøtten kan bidra til å stimulere til særlige utdanninger og yrker.

2. *Stortinget ber regjeringen iverksette en opptrappingsplan for å sikre en forutsigbar og langsiktig styrking av grunnbemanningen i norske barnehager.*

Barnehagen skal være et godt sted å være for barna, og en attraktiv arbeidsplass for de ansatte. Tilstrekkelig antall ansatte og god kompetanse er helt grunnleggende for å kunne ivareta barnas behov for trygghet, omsorg, lek og læring. Regjeringen er opptatt av å sikre bedre og en mer stabil bemanning i barnehagene. Regjeringen har sammen med samarbeidspartiene på Stortinget bevilget betydelige midler som skal bedre rammevilkårene for de som jobber i barnehage og for barna. Regjeringen bruker i 2026 mer enn 1,8 mrd. utover det som er lagt til grunn gjennom normene. I statsbudsjettet for 2025 ble 800 millioner kroner av veksten i kommunenes frie inntekter begrunnet med behovet for økt bemanning i barnehage. Disse midlene er videreført i 2026. I budsjettforliket ble det enighet om å utvide ordningen med toppet bemanning med 600 millioner kroner, slik at det til sammen blir 800 millioner kroner i øremerket tilskudd til toppet bemanning i barnehagene i 2026. Tilskuddsordningen til økt pedagogtetthet og grunnbemanning i levekårsutsatte områder videreføres med 216,6 millioner kroner i 2026. Barnehagen finansieres i hovedsak gjennom de frie inntektene til kommunene og foreldrebetaling. Det er viktig at kommunene har økonomisk handlingsrom til å gi et godt tilbud til sine innbyggere. Derfor styrket regjeringen sammen med samarbeidspartiene på Stortinget, kommunesektorens frie inntekter med rundt 15 milliarder i 2025, og videre med over 8 milliarder kroner i 2026. Regjeringen vil understreke at det viktig at kommunene også prioriterer barnehagene.

Med ny veileder om bemanning har vi tydeliggjort ansvaret barnehageeiere har for å sørge for at det er nok ansatte til stede sammen med barna, gjennom hele barnehagedagen. Hovedformålet med veilederen er å bidra til presisering og økt bevissthet om hva bemanningsregelverket faktisk krever. Veilederen er blant annet tydelig på at kravet om tilstrekkelig bemanning gjelder til enhver tid - uavhengig av hvor mange ansatte som av ulike årsaker er fraværende, og i hele barnehagens åpningstid.

Jeg er kjent med at mange barnehager opplever utfordringer med bemanning og sykefravær. Der det er høyt sykefravær må eiere og barnehagene legge inn særlig innsats og jobbe aktivt med arbeidsmiljø og med å få ned sykefraværet og arbeidspress for de ansatte. Vi vet at flere barnehager har lyktes med å redusere sykefraværet gjennom å delta i IA bransjeprogram for barnehage. Se utdypende kommentar under forslag 5 om IA bransjeprogram.

Vi har et regelverk med tydelige krav om tilstrekkelig bemanning, og har gjennom normer sikret et minstekrav til antall ansatte og til kompetanse. Bemanningsnormen og pedagognormen legger samlet sett godt til rette for at barnehagene skal gi gode pedagogiske tilbud.

Regjeringen har også økt plassene til arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) betraktelig. Fra høsten får nærmere 500 barne- og ungdomsarbeidere og assistenter mulighet til å utdanne seg som barnehagelærere mens de er i jobb. Det er en økning fra 341 studenter som fikk studieplass i fjor, og en femdobling fra 2023. Vi oppretter også en tilskuddsordning som gir barnehageeiere midler til å tilrettelegge for at ansatte skal kunne delta på ABLU eller annen deltidsbarnehagelærerutdanning i kombinasjon med jobb.

Oppsummert har regjeringen gjennomført en rekke pågående tiltak med mål om å sikre bedre bemanning og økt kompetanse. Arbeidsgruppen for gratis barnehage leverer endelig rapport i mai 2026. Rapporten vil være et bidrag til kunnskapsgrunnlaget for det videre arbeidet. Jeg vil til slutt minne om at det er bemanningsutfordringer i flere sektorer samtidig. Norge vil ha utfordringer med arbeidskraft, og derfor er det nødvendig å tenke klokt om organisering av de ressursene og midlene vi har i barnehagene. Jeg mener at det ikke er behov for å iverksette en opptrappingsplan for å sikre en forutsigbar og langsiktig styrking av grunnbemanningen i norske barnehager. Regjeringen er opptatt av å fortsette dialogen med sektoren om bemanningssituasjonen og hvordan vi kan sikre nok ansatte.

- 3. Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere karriereveier og mulighet til spesialisering innad i barnehagesektoren, som en barnehagelærerspesialist ordning.* Regjeringen har nylig innført [et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling for lærere og andre ansatte i barnehage og skole](#). Systemet inneholder ulike tiltak som skal bidra til å kompetanseutvikling for barnehagelærere og andre ansatte i barnehagen. Spesialiserte roller og funksjoner (tidligere kalt lærerspesialist) kan være et viktig bidrag i å styrke kvalitetsarbeidet og det profesjonelle læringsfellesskapet innenfor et fag eller arbeidsområde i en barnehage. Det er også viktig for å kunne gi barnehagelærere utviklingsmuligheter og å gjøre barnehagen til en attraktiv arbeidsplass. I arbeidet med å utvikle det helhetlige systemet har Kunnskapsdepartementet jobbet sammen med partene om å utvikle veiledende rammer for spesialiserte funksjoner og roller, men har foreløpig ikke

kommet fram til noe alle kan stille seg bak. Mange av problemstillingene i arbeidet hører hjemme hos partene, og det er derfor en forutsetning at arbeidet er partsforandret. Selv om vi ikke har en nasjonal ordning for dette i dag, er det mange barnehageeiere som har lagt til rette for denne typen spesialiserte stillinger og funksjoner lokalt.

4. *Stortinget ber regjeringen iverksette en ny handlingsplan for å øke andelen menn i barnehagen.*

Regjeringen jobber for å rekruttere og beholde menn i barnehager, skoler og lærerutdanningene. Å øke andelen menn i barnehagen er allerede forankret i strategiene *Flere lærere i barnehage og skole*, *Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024–2030* og *Barnehagen for en ny tid* *Nasjonal barnehagestrategi mot 2030*. Nasjonalt prosjekt for lærerrekruttering som er en viktig del av innsatsen, har blant annet som mål å få flere menn til å velge lærerutdanningene. Regjeringen er også i gang med å utarbeide en melding til Stortinget om gutter og menns likestillingsutfordringer. Barnehagen skal gjenspeile samfunnet, og mangfold i personalgruppen er et viktig bidrag til dette.

Undersøkelser viser at gutter/menn som har hatt praksiserfaring i en barnehage har større sjanse for å velge utdanningen og bli barnehagelærere. Flere kommuner og barnehageeiere har derfor prosjekter hvor gutter i ungdomsskolen får erfaring i barnehagen som lekeressurser eller gjennom besøksdager. Eksempelvis har NHO Geneo satt i gang rekrutteringsinitiativet *Gutter og barnehage*. I arbeidet med å rekruttere menn til barnehageutdanning og barnehageyrket er kunnskap fra andre sektorer også viktig, som fra prosjektet *Gutter og helsefag*.

5. *Stortinget ber regjeringen sørge for at finansieringen av IA-bransjeprogram for barnehager blir styrket, slik at flere barnehager kan delta i program for å redusere sykefraværet*

Stortinget bevilget 10 millioner kroner til IA-bransjeprogram for barnehage i 2026. 74 pilotbarnehager deltok i en utprøvningsfase av prosess, verktøy og metoder mellom 2019 og 2024. Rundt 2000 barnehager har i tillegg brukt deler av programmet gjennom materiell og konferanser. Det er ikke økonomiske hindringer for at barnehager kan bruke IA bransjeprogram, men barnehagene må prioritere tid til arbeidsmiljøarbeid og involvere ansatte bredt. Barnehager som jobber systematisk med arbeidsmiljøet over tid forteller at de opplever mer nærvær blant de ansatte og bedre kvalitet på tilbudet til barna.

Jeg har tatt initiativ til et samarbeid mellom medlemmene i Nasjonalt forum for barnehagekvalitet om en felles innsats for å forbedre kapasiteten og kvaliteten i barnehagene. Arbeidet er en oppfølging og konkretisering av strategien *Barnehage for en ny tid* og *Flere lærere i barnehage og skole*, *Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024–2030*. Samarbeidet kan blant annet handle om å bedre barnehageansattes arbeidsmiljø, redusere sykefraværet, prøve ut mer

hensiktsmessige organiseringsformer og bedre bruk av de ansattes kompetanse. Arbeidet kan bidra til å styrke barnehagenes systematiske arbeid med kvalitet, å sikre tilstrekkelig og kvalifisert bemanning og å gi de ansatte gode rammer for kompetanseutvikling. Dette skal føre til at de ansatte blir mer motivert for å bli i yrket, og at det blir bedre og mer attraktivt å jobbe i barnehagen. Å spre kunnskap om IA-bransjeprogram barnehage er en del av arbeidet.

Med hilsen



Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur